

Santa Maria del Mont

P U B L I C A C I Ó M E N S U A L

DIRECTOR:

PERE VAYREDA i OLIVAS

PREU DE SUBSCRIPCIÓ: 1 PESSETA L'ANY
10 CÈNTIMS EL NÚMERO

(Amb llicència eclesiàstica)

Una inscripció històrica al nostre Santuari

(Acabament)

L'ASSEMBLEA reunida a Vich (1033) i presidida pel gran Oliba (1) així com el concili de Clermont (1130) - en el qual prengué part Oleguer bisbe de Barcelona - aprovaren algunes disposicions encaminades a obtenir l'observància de les constitucions de pau i treva abans esmentades. (2)

Heus-ací com procedien les lligues pel manteniment del pacte anomenat, entre els membres d'aquells, *pactum pacis*.

L'afiliat a la lliga es comprometia a notificar a la justícia del bisbe, o del comte, qualsévulla transgressió de pau que fos comesa en lur demarcació o territori, i - en cas que aquests es neguessin a fer justícia - a recaptar l'auxili de tots els associats a la lliga per a fer triomfar el dret. Els membres d'aqueixa comunitat, en entrar a la lliga, havien de prestar jurament de treballar per la causa de la pau i el tal jurament solien fer-lo damunt les relíquies dels sants. (3)

Un autor diu a propòsit d'aqueixes lligues: «Els menestrals i els plebeus afiliats a aqueixes associacions són forts perquè l'Església els ha dit que són en possessió de llur dret; la força els hi ha donada l'associació.» (1)

I encara, en altre indret, afegeix: «Esclata la guerra - per exemple - entre dos cavallers? Si pretenen apel·lar a la violència i, amb ella, abissar la comarca, el poble ho fa avinent al bisbe qui, de seguida, emparat en la treva de Déu, fa cessar la guerra per espai de quaranta dies, i, després, porta els dos combatents al tribunal de la pau per tal com la pau té els seus tribunals, els seus jutges, els seus fallers i la seva força que es tot el poble.» (2)

Fetes les paus entre els renouers sembla que els *pactarii*, o sigui, els funcionaris de l'esmentat tribunal les feien pregonar per la contrada amb certa solemnitat.

El ritualisme que empraven, en aquests cassos, els pregoners de la pau és evocat encara, de vegades, per la veu popular amb aquesta parèmia: «sembla que van a publicar les paus». La qual és suggerida gairebé sempre, en atancar-se uns quants cavallers vestint indu-

(1) A. Rovira i Virgili. «Historia nacional de Catalunya», Vol. IV. pàg. 205.

(2) Ll. Ribet. prev. «Els sants de Catalunya», Vol. V, pàgs. 172-76.

(3) Mourret. Obra citada: pàg. 99.

(1) Semichon. «La Paix et le Treve de Dieu» pàg. 129.

(2) « » » » pàgines 315-330.

mentària quelcom dessueta o simplement crida-
nera

Aqueixes lligues de pau - les quals, segons acabem de veure, comptaven amb una veritable organització - tindrien també, en certes poblacions llur campana per a poder congregar llurs associats quan fos menester; les inscripcions de les de Clairà i Vilallonga - que havem confrontat amb la de l'ermita del Mont - ens en donen testimoni.

Demés dintre de la diòcesi de Perpinyà a Sant Martí de Furques, La Roca, Montvoló, Camelàs (1) i El Voló (2) no sols trobem campanes amb inscripcions al·lusives a l'esmentat organisme medieval sinó que totes elles ofereixen marcada afinitat amb la que ha molivat el present estudi; pertanyen al segle quinzè.

Les comarques de çà del Pireneu no són gaire riques en documentació que faci referència al moviment històric-social que ara ens ocupa; per això entenem que té un major interès per l'estudi de les nostres institucions medievals la llegenda lapidària de Santa Maria del Mont la qual es pot datar de la primera meitat del segle catorzè. Amb tot cal atribuir a obra dels *paciarii* bona part dels *arbitratges* i *concordies* que ens subministren els vells arxius monestirials i canònics en consonància amb el precepte conciliar de Poitiers suara esmentat.

Tanmateix un estudi una mica acurat de les nostres campanes - sobretot de l'epigrafia que presenten les poques que ens resten del període gòtic - no hi ha pas dubte que ens donaria clarícies ben remarcables per avançar en el tema que havem escollit amb més bona voluntat que competència.

PERE VAYREDA I OLIVAS.

PAREM-HI ESMENT

Les processons que - ara a la Primavera - pugen a visitar la Mare de Déu del Mont, procedents de diversos indrets de la nostra contrada, guarden la gràcia i la frescor de les coses ingènues.

Ens dol, però, que, amb l'injúria dels temps, el cerimonial de les mateixes hagi sofert mutilacions lamentables.

Si els qui sentim amor per aqueixes manifestacions, genuïnament religioses de l'ànima popular poséssim l'esforç que caldria per a reconstruir ço que apareix corrupte o viciat tocant a la fesomia litúrgica de les processons locals marianes faríem sens dubte una obra de positiva eficàcia social.

Examinem lleugerament algunes d'aqueixes pràctiques que contingències adverses han bandejat de les anades populars al nostre Santuari.

Cadascuna de les senderes que hi menen té un lloc - mes o menys immediat a l'ermita - des d'on les colles que hi pujaven en manifestació piadosa acostumaven parar-se per tal de saludar a la Verge amb el cant de la «Salve».

Aquests paratges eren el «Pla de la Salve Regina», el «Coll de Finestrelles» o el «Pla del Vi», segons fos l'indret d'on procedia el peregrinatge.

Semblant consuetut - ara força oblidada - no costaria gaire de reintegrar-la al lloc que tan li escauria d'ocupar: l'esperit cristià de les processons reclama el retorn del esmentat costum amb insistència.

Sortosament són molts els pobles que van restablint la solemnitat que antigament es donava a l'entrada dels expedicionaris a l'ermita. A la hora oportuna un parell d'homes deixen la comitiva per tal d'anticipar-se als expedicionaris i així poder informar el capellà custodi de l'arribada imminent dels romeus; d'acord amb el ritualisme propi de l'entrada o recepció dels peregrinatges, el qui té cura del Santuari es revesteix els ornaments sagrats i, precedit dels

(1) F. Monsalvatje. «El Obispado de Elna». Tom. III, pàgs. 207, 83, 19 i 92.

(2) F. Monsalvatje. «El Obispado de Elna». Tom. IV, pàgina 258.

recaders esmentats qui l'acompanyen amb llum, es dirigeix a rebre la processó la qual entra, així, a la casa de la Verge com escau a una manifestació piadosa, cantant la Lletania Lauretana sota la presidència del preste i lloant la llur Patrona amb les notes escaients de la «Salve Regina».

En arribar l'hora d'acomiar-se de la Mare de Déu les multituds qui han pujat a fer-li homenatge, també la nota religiosa es va afeblint de dia en dia. ¡Són tants els qui fan aquest acte pel llur compte sense pensar que pertanyen a una col·lectivitat del programa de la qual no deuriem inhibir-se!

Les cobles a llaor de la Mare de Déu, amb el cant de les quals es posa cloenda als cultes que se li tributen en aquestes diades, són la proclamació que fan del llur patronatge els pobles qui puguen a invocar-la

Cal, ara, dir quelcom referent al regrés de les processons als llurs pobles.

No coneixem, en detall, el cerimonial propi del retorn de les expedicions esmentades als llocs d'origen de cadascuna d'elles.

Sabem, però, que aquest cerimonial d'entrada, en certes poblacions, prendria un relleu i un tipisme insuperables si els manifestants que en formen part guardessin major fidelitat a l'esperit que alguna hora presidia aquests actes.

Abans d'entrar a la població els expedicionaris, són rebuts per la clerecia i les autoritats civils qui han restat en aquella seguits d'un bell contingent de veïns qui han acudit al lloc de costum a esperar-los: una vegada s'han canviat entre els dos estols les salutacions de rúbrica, els clergues, al cap de la manifestació, entonen les lletanies dels Sants pròpies dels temps rogacionals.

Malauradament, els assistents a la cerimònia, sovint resten al marge de ço que prescriu la litúrgia i no responen com deuriem a les invocacions que la clerecia va desgranant en entrar a la vila. D'aquesta manera ço que resul-

taria una recepció entusiasta i adient a l'encís de la diada esdevé una nota poc edificant per a la gent devota i gens digna d'un poble culte.

Posem esment a no malmetre el caire litúrgic que dona tanta dignitat a les nostres processons.

Poble qui no tingui esma per dignificar-se tornant a compte el fons espiritual que ens legaren les generacions pretèrites, es un poble on no frigarà gaire a iniciar-se el cicle degradant de la seva decadència.

ADMINISTRACIÓ

Des d'aquesta secció hom donarà mensualment notícia als nostres llegidors de les quantitats recollides a favor del nostre Santuari, i de com s'inverteixen les almoines; sempre estaran a disposició dels donants de sumes superiors a 100 ptes. anuals, els comprovants que es guarden en aquest Santuari.

	Suma anterior.	1910'85 ptes.
Rnd. Dr. Mundet		5'00 .
Família Fuentes, de Girona		5'00 .
Parròquia de Cabanelles		18'50 .
" de Rocabruna		3'00 .
" de Vilademires		5'50 .
Rnd. Miquel Torra		5'00 .
Senyoretas Auguet.		50'00 .
Una devota de Cadaqués		5'00 .
Rnd. Isidre Prats, d'Agullana		5'00 .
Miquel Moret i Rigai, de Tragorà		100'00 .
Família Genover Jofre, de Banyoles		20'00 .
Família Alsius, de Banyoles		25'00 .
Una devota de Banyoles		5'00 .
Cura-Pàrroco de Banyoles		50'00 .
Rnd. Bartomeu Vicens, de Falgons.		3'00 .
Narcís Sureda, de Sall.		1'00 .
Lluís de Ferrer i de Ferrer, de La Bisbal		25'00 .
Albert Manté, de Tortellà		1'70 .
Rnd. Josep Corcoy, de Collell		50'00 .
Donya Lúcia i Agnès Estorch Massegur, d'Olot.		50'00 .
Narcís Ordís, de Barcelona		6'00 .
Marian Ribera, de Lladó		5'00 .
Macari Dispés, de Lladó		5'00 .
Rnd. Vidal Jofre, de Lladó.		2'00 .
Rnd. Enric Sureda, de Pont Major.		5'00 .
Total.		2366'55 ptes.

NOTICIARI I AVÍS D'ADMINISTRACIÓ

♥ Durant els dies de Pasqua d'enguany han visitat el nostre Santuari un grup de excursionistes pertanyents a la Unió professional de dependents i empleats del comerç de Barcelona, els quals tenen en projecte realitzar altres belles sortides anotades en un programa del qual n'hem rebut un exemplar.

♥ Durant els mateixos dies de Pasqua hem rebut la visita d'un grup del Círcol Catòlic de Gràcia així com uns quants ardis caminants de Vilademires i de Setcases.

♥ Hem tingut el goig de rebre la visita del nostre amic i protector Sr. Lluís de Ferrer i de Ferrer, de La Bisbal acompanyat d'alguns devots de Besalú.

♥ També ha estat entre nosaltres el senyor Lluís Cuadrado, de Camprodón, amb l'objecte de pendre les mides necessàries per l'amplaçament d'un púlpit d'alabastre al nostre Temple iniciativa del nostre vulgudíssim amic i protector Sr. Joan de Noguer, de Segaró.

♥ Enguany el sorteig que de consuetud organitzem a càrrec del nostre Santuari, tindrà per objectes un rellotge de paret, un rellotge despertador i tres imatges de la nostra Verge amb llur marc. El número valdrà 25 cèntims i cinc números una pesseta.

♥ El 30 del prop-passat mes de març tingué lloc a Llorona l'enllaç matrimonial del nostre amic senyor Ramon Mercader, de Beuda, amb la devota de la nostra Verge, Francisca Quintana, de Llorona.

Els desitgem moltes felicitats.

♥ El tradicional aplec dels ous que se celebra en nostre Santuari el dilluns de Pasqua, enguany ha estat animadíssim.

♥ Ha estat nomenada mestressa nacional de Cornellà del Terry, Na Rita Llavanera. - Mossen Joan Buch Salgueda ha rebut la Tonsura clerical i ordres Menors.

Agraïrem als subscriptors de la present FULLA que, per a facilitar les tasques de la secció administrativa de la mateixa, se serveixin satisfer l'import de la subscripció d'un any (1 pesseta) a qualsevol dels llocs on s'admeten subscripcions i que se relacionen a continuació.

Per subscripcions, estampes i goigs de Santa Maria del Mont a casa

Llibreria Francisco Geli: (Plateria)	Girona
• Joan Geli (Albareda)	Girona
• F. Maten, de	Banyoles
• Joan Bonet, de	Olot
• Vídua Masdevall, de	Figueres
Mossen Lambert Font	Sant Feliu de Guíxols

ALS NOSTRES LECTORS

El favor cada dia més accentuat amb que és rebuda la present humil publicació amb l'ampar matern de la nostra Verge, ens ha induït a ampliar la tasca que esmersem en aquesta santa empresa, a partir del proper mes de maig.

El pròxim mes de maig s'escaurà el primer aniversari de l'aparició de SANTA MARIA DEL MONT, precisament quan l'Església celebrarà amb joia els setanta-i-cinc anys de la proclamació dogmàtica de la Immaculada Concepció. En tals moments, nosaltres vindrem a convertir aquesta FULLA en una incipient revista amb els propòsits d'engrandir-la cada dia més i més.

Deixem per a la pròxima edició, quan ja sien iniciades les tasques de millora i engrandiment, la publicació dels nostres projectes que amb l'ajut de la nostra Verge esperem veure'ls convertits en la més falaguera realitat, ja que mai el nostre poble ha tancat les seves oïdes a tot quan sia encaminat en llaor de la Mare de Déu del Mont.

NECROLÒGIQUES

Preguem a Déu per les ànimes dels qui foren protectors nostres últimament transpassats:

Alexandre Carbonell Sunyer, i Sebastià Fuentes a Girona; Mercè de Solà Morales de Fontanella a Olot; Josep Riera a Tossa; Carme Pineda a Llorona.

R. I. P.